

Rašydamas „Gaono kodą“ siekiau parodyti, kokioje bendruomenėje gyvenome šimtus metų ir kūrėme ne tik Lietuvos, bet ir pasaulio istoriją. Vėliau skaitydamas paskaitas ir diskutuodamas apie Lietuvos valstybę supratau, kad ji – ne tik lietuviškai kalbančių žmonių vaisius. Kad mūsų valstybė labiausiai klestėjo tuomet, kai niekas jos piliečių neskirstė į lietuvius ir kitoniškai kalbančius, puoselėjančius kitokią kultūrą. Kad Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje klestėjo kultūrinė ir religinė įvairovė. Mūsų šalyje vietos užteko ir katalikams, ir protestantams, ir stačiatikiams, ir judėjams. O Vilnius buvo tikras kultūrų katilas. Sostinė pastatyta ir suklestėjo įvairių tautų dėka.

Man labai įstrigo Marko Zingerio žodžiai: „Kai manęs klausia, kas aš, atsakau, kad žydu kilmės lietuvis.“ Lietuviais save vadino ne tik lietuviškai kalbantys žmonės, gyvenę dabartinės Lietuvos teritorijoje, bet ir didelė dalis dabartinių Latvijos, Gudijos, Ukrainos ir Lenkijos gyventojų. Nesvarbu, kad nekalbėjo lietuviškai, – juk ir Aleksandras buvo paskutinis lietuviškai kalbėjęs Lietuvos valdovas. Radvilos, Giedraičiai, Oginskiai, Sapiegos, Pacai... Jie visi kalbėjo lenkiškai, rusėniškai. Tačiau gyveno Lietuvoje ir laikė save lietuviais. Mylėjo tėvynę ir siekė jos gerovės.

Džiaugiuosi ir didžiuojuosi, kad viena seniausių gyvų pasaulio kalbų – lietuvių – išliko per amžius ir toliau puoselėjama. Tik verta prisiminti, kad valstybė ir kalba – skirtingi dalykai.

„Drakono uodega“, nors yra „Gaono kodo“ tęsinys, – visiškai kitoks kūrinys. Čia daugiau veiksmo, sąmoslo teorijų. Tačiau, kaip ir „Gaono kode“, šioje knygoje svarbu tai, kas pasakyta tarp eilučių. Kaip elgiasi veikėjai, kaip jie kalba. Pateikiau daug minčių ir pamąstymų. Nemažai įtakos turėjo ir „Gaono kodo“ serialeto scenarijaus kūrimas. Prisiminiau prodiuserės

žodžius, kad „Gaono kodo“ veikėjai tik iš pirmo žvilgsnio at-
rodo lėkšti, o iš tikrųjų jų žodžiai ir veiksmai turi gilią prasmę.

Galbūt dėl to „Drakono uodegą“ rašiau daug ilgiau nei ti-
kėjau. Daug laiko pareikalavo faktų ir galimų sąsajų paieška.
Perskaičiau galybę istorinių monografijų, konsultavausi su isto-
rikais, susitikau su daugybe įdomių žmonių. Dar geriau pramo-
kau lenkiškai, nes informacijos lietuvių kalba turime labai ma-
žai, ypač apie Lietuvos didikus, kurie kūrė ir kaip išmanydami
puoselėjo mūsų valstybę. Daug didikų giminių „Drakono uo-
degoje“ nepaminėta – siužetas visada diktuoja savas taisykles.

Labai daug įžvalgų apie Napoleono karus pateikė britų
istorikas Adamas Zamoyskis – grafo Stefano Zamoyskio ir
kunigaikštystės Elžbietos Čartoryskos sūnus, vienas garsiau-
sių pasaulyje Napoleono gyvenimo ekspertų. Nesvyžiaus is-
toriją padėjo suprasti Rūstis Kamuntavičius. Apie Lietuvos
ir Lenkijos sąjungą, jos reikšmę ir subtilybes pasakojo škotų
istorikas Robertas Frostas. Ypač įstrigo jo įžvalga, kad Vakarų
pasaulis nežino tikrosios Lietuvos istorijos, nes ją regėjo dau-
giausia per rusišką šaltinių prizmę.

O kur dar nuostabios žinovės iš Skarulių ir Ukmergės –
Judita Puišo ir Regina Škuropad.

Drauge su žmona Milda Sabiene dusyk apkeliojome Iz-
raelį, atradome jo šiaurinę dalį su senoviniais paminklais ir
istorijomis. Laipiojome mūrais, landžiojome po olas ir požė-
mius. Lietuvoje iššniukštinau nuostabią Skarulių bažnyčią
ir Vaitkuškio dvarą, išbraidžiau grikių laukus prie Antakalnio
kopyčios Ukmergės rajone.

Daug sužinojau apie Radvilas, ypač apie Našlaitėlį, apie
riterystę Lietuvoje ir masonus. Pasitaikė atsiremti į tylos sieną,
kai kreipdavausi paaiškinimo į religines bendruomenes. Tiesa,
buvo kunigų, kurie mielai dalijosi mintimis ir istorijomis.

Taigi, kaip ir „Gaono kode“, šioje knygoje dauguma faktų
yra tikri. Tačiau noriu pabrėžti, kad veikėjų vardai išgalvoti,
nors sąsajų su tikrais žmonėmis galima aptikti.

Drakonas knygos viršelyje taip pat yra tikras – jį galite
pamatyti Pakruojo sinagogoje.

Tad smagių kelionių istorijos tuneliais!

D R A K O N O
U O D E G A

1.

P R O L O G A S

*Barysavo apylinkės (dabartinė Baltarusija),
1812 metų lapkritis*

Buvo šalta. Kraupiai šalta. 1812-ųjų lapkritis buvo tiesiog žiaurus. Kaip ir rugpjūtis, ir rugsėjis, ir spalvis. Paguoda buvo tik vienintelė viltis – kad pavyks išgelbėti tūkstančius vyrų, kuriems žadėta šlovė ir nesuskaičiuojami turtais.

Deja, užuot džiaugęsi turtais, dabar jie šalo, badavo ir buvo apsupti priešų – šešiasdešimties tūkstančių karių, pasirėngusių pamauti ant durtuvų arba sukapti kardais tai, kas liko iš Didžiosios Napoleono armijos. Priešas tik ir taikėsi sunaikinti savo imperatorių šlovinančius šaunuolius, kurie

kaip didžiulė gyvatė atvinguriavo nuo Paryžiaus, Varšuvos, Vilniaus ir užėmė Maskvą. O paskui... viskas pakrypo visai ne taip, kaip tikėjosi didysis prancūzas.

Imperatorius Napoleonas susigūžęs sėdėjo palapinėje ir apie kažką mąstė. Pastaruoju metu jis miegodavo vos po porą valandų per parą. Pirmyn atgal zujo adjutantai, perduodantys jo nurodymus armijai. Tarp jų labiausiai išsiskyrė pirmasis Napoleono adjutantas Juozapas Antanas Kosakovskis, užaugęs Lietuvoje, Prancūzijoje žinomas kaip mesjė Juzef Antoni Kosakovski. Nelabai aukštas, dailus garbanius gana didele nosimi, nė kiek nedarkančia veido. Tai jis Napoleonui užėmus Maskvą tris dienas buvo faktiniu šio miesto gubernatoriumi. Visada pasitempęs, tvarkingas.

Tiesa, dabar jis atrodė išvargęs kaip ir visi kiti, munduras purvinas, o akyse – kaip ir visų kitų – galėjai išskaityti klausimą: imperatoriau, ir kas toliau?

Nuostoliai, kuriuos patyrė Napoleono armija, buvo didžiuliai, vilčių mažai, bet šis adjutantas vis dar tikėjo, kad Europos ir Egipto užkariautojas Napoleonas turi planą, kaip mirtiną žygį į Rusijos gelmes paversti šlovinga pergale. Argi ne Napoleono armija triumfuodama žygiavo per Eliziejaus laukus Paryžiuje? Argi ne jo karininkai didžiudamiesi pasakodavo aikčiojančioms damoms apie savo žygdarbius, o kareiviai džiugiai lėkė namo, skubėdami įteikti savo moterims ir vaikams karo grobį, parsigabentą iš neregėtų šalių?

Grobis... Jo ir šįkart buvo nemažai: senovinės ikonos, auksas ir sidabras, šilkai ir kailiai... Tiesa, dabar kareiviai užgrobtus kailius vyniojosi apie kaklus, gindamiesi nuo tokio stingdančio šalčio, prie kokio nebuvo pratę. Jiems kvėpuojant kailiai šerkšnijo, buvo aplipę purvu ir ištepiti krauju. Buvo graudu matyti, kaip kariai plėšo puošnias sukneles ir tais „autais“ vyniojosi pėdas, nušalusius ir žaizdotas, ištrauktas iš kiaurų odinių batų, dažnai net be pado. Tokia buvo tikrovė, nors imperatorius nieko panašaus nesitikėjo pradėdamas žygį prieš Rusiją. Priešingai, tas žygis turėjo virsti dar vienu triumfu.

„Triumfo valandos dar teks palaukti, – dabar galvojo imperatorius. – Dar šiek tiek. Pirmiau reikia pereiti Berezinos upę. Tada pasieksime šiltą Vilnių, ateis pastiprinimas ir bus atgabenta maisto armijai, įveikusiai tūkstančius kilometrų ir nukovusiai dešimtis tūkstančių priešų.“

Į palapinę įpuolė uždusęs markizas Kolenkuras, asmeninis Napoleono padėjėjas.

– Imperatoriau, rusai spaudžia! Gal vertėtų pagalvoti apie skubų pasitraukimą? Jūsų, ne visos armijos. Nes akivaizdu, kad armija negali bėgti. Man dėl jūsų labiausiai neramu.

Viėncos kunigaikštis Armanas Augustinas Lui, markizas de Kolenkuras, gimęs Pikardijoje, visada gražindavo Napoleoną į tikrovę. Dėl to imperatorius nekart siuntė jį po velnių ir net buvo išvadinęs bailiu. Vis dėlto juo pasitikėjo. Net piršo su pirmosios savo žmonos Žozefinos freilina Kune-gunda Franciška Ruža iš garsios Lietuvos Giedraičių giminės.

Adjutantas Kosakovskis trypčiodamas palapinėje kantiriai laukė nurodymų. Jo skruostai buvo raudoni nuo šalčio, blakstienos ir antakiai apšarmoję.

– Ką siūlote, markize? O jūs, Juzefai? – į vyrus kreipėsi Napoleonas.

Kosakovskis tylėjo. Jis – tik adjutantas, valdovo valią perduodantis kitiems.

Užtat Kolenkuras turėjo ką pasakyti.

– Siūlau apsvarstyti planą, kaip grįžti į Paryžių, – negarsiai ištarė jis. – Svarbiausia, kad jūs pats liktumėt gyvas. Nes be jūsų viskas žlugs. O dėl armijos... tegu generolai pasirūpina.

Napoleonas kurį laiką žiūrėjo į jį.

– Kaip jūs tai įsivaizduojate? – paklausė galų gale.

– Persikėlę per Berezinos upę sėsime į roges ir skubėsime į Varšuvą, – paaiškino markizas.

– Persikėlę... Iš pradžių reikia persikelti, – sumurmėjo imperatorius ir palinko virš žemėlapių.

Lauke kaip blogas pranašas užavo vėjas.

Prieš kelias dienas, lapkričio 16-ąją, kai po nesėkmių Napoleonas traukdamasis iš Maskvos išėngė į seną Krasno miestelį Smolensko srityje, jam buvo pranešta, kad Rusijos

admirolas Pavelas Čičagovas užėmė Minską – geriausiai ap-
rūpintą Prancūzijos armijos bazę. Vėliau atėjo dar viena žinia:
Čičagovas patraukė Barysavo link.

Po poros dienų, maždaug pirmą valandą nakties, Napo-
leonas savo adjutantui generolui Kosakovskiui prisipažino:
„Reikalai visai prasti. Regis, rusai nori mus prispausti prie
Berezinos upės.“ Ir nedelsdamas įsakė generolui Janui Hen-
rikui Dambrovskiui, vadovaujančiam Lenkų divizijai, sutelkti
savo pajėgas prie Barysavo ir pasirūpinti, kad niekas nesu-
trukdytų persikelti per Berezinos upę. Dambrovskis buvo
talentingas karvedys, turėjo puikią reputaciją dar nuo Tado
Kosciuškos sukilimo laikų. Prie jo turėjo prisidėti maršalas
Nikola Udino, o Klodas Viktoras Perenas – imituoti atakas
prieš princo Vitgenšteino vedamas rusų pajėgas, tarsi tai būtų
Didžiosios armijos puolimas. Regis, puikus planas, turėjo pa-
vykti, tačiau Napoleonui kėlė nerimą jo karių būklė ir nuo-
taikos.

Žinia apie Minsko užėmimą, kurią atnešė Dambrovskio
pasiuntinys, sukėlė dar didesnę nerimą. Reikėjo skubiai keisti
planus.

– Imperatoriau, turime numatyti kelis žingsnius į prie-
kį, – vėl prabilo markizas Kolenkuras. – Kai persikelsime per
Bereziną... gali būti, kad su nuostoliais... Žodžiu, planuoti gali
būti vėlu.

– Pranašauji pralaimėjimą, Armanai? – paniuręs ištarė
Napoleonas.

– Imperatoriau, aš tik raginu pasiręngti blogiausiam. Ži-
noma, padarysime viską, ką galim, – ramiai atsakė markizas.

Napoleonui dar tik ruošiantis žygiui į Rusiją, Vičencos
kunigaikštis patarė atsisakyti tokių planų. Napoleonas jo ne-
paklausė, tačiau paskyrė savo žirgininku, atsakingu už žirgus,
apsaugą ir ryšius su karininkais. Per žygius markizas visada
jodavo Napoleonui iš kairės, pasirėngęs, jei prireiktų, atiduoti
imperatoriumi savo žirgą. Vėliau Kolenkuras atkalbinėjo Napo-
leoną žiemoti Rusijoje, ragino iškart grįžti į Paryžių, nes rei-
kia stabilizuoti politinę padėtį Europoje. Taigi dažnai jis buvo
teisus. Toliau ignoruoti jo patarimus atrodė kvaila.

– Gerai, – linktelėjo imperatorius. – Tik pasirūpink, kad paimtų tas skrynias iš Radvilų rūmų. Ir man kaip palydą duokit geriausius ir pailsėjusius lenkų karius. – Ir imperatorius vėl palinko virš žemėlapių.

2.

V I Z I T A S

Šveicarija, 2019 metai, ruduo

Katinas Piotras džiugiai pasitiko Polą, popiet grįžtantį iš miesto su pirkiniais. Polas ištraukė iš krepšio lašišos filė, jautienos išpjovą, keletą agurkų, paketį makaronų ir porą butelių bordo vyno. Katinui parvežė konservų. Vieną dėžutę Piotras prarijo vos Polui spėjus ją atidaryti.

Polas įsitaisė prieš didžiulį televizorių. Rodė naujienas. „Reikia greičiau mokytis prancūziškai“, – pagalvojo jis.

Polas buvo lietuvis, vos prieš kelias savaites apsigyvenęs Šveicarijos Alpėse prie pat Prancūzijos sienos.

Suvibravo telefonas – atėjo žinutė. Numeris buvo nežinomas.

„Polai, man reikia tavo pagalbos. Ir tavo glėbio. Galia.“

Polą kaip elektra nupurtė. Apėmė salstelėjęs ir nuginkluojantis jausmas. Panašiai jausdavosi vaikystėje Vilniuje, kai liežuvio tikrindavo bateriją prieš dėdamas ją į žibintuvėlį ar žaislinį automobilį.

Galia buvo Izraelio žvalgybos „Mossad“ agentė ir prieš kelis mėnesius lydėjo Polą neįtikėtinoje kelionėje, jam ieškant paslaptingojo Gaono kodo. Tas kodas buvo toks reikšmingas, kad jį medžiojo daugybė žmonių – ir banditai, ir specialiosios tarnybos, ir religingi žydai, siekiantys priartinti Mesijo sugrįžimą.

Ta kelionė vos nesibaigė tragiškai, kai jiedu pateko į naugus rusų grupuotei ir buvo priversti atiduoti XVIII amžiaus raštelį su kodu, leidžiančiu sužinoti ateities įvykius. Polas iki

šiol nesuprato, kaip toks dalykas įmanomas. Tačiau raštelio medžiotojai tuo neabejojo. Taip pat ir Galia.

Juos išgelbėjo „Mossad“ agentai, apleistose ligoninėje pietiniame Lietuvos sostinės rajone suvarpę kulkomis rusus, besiruošiančius pribaugti Polą ir Galią. Kaip tik tada Polas sužinojo, kad mergina, kurią jis pamilo, – Izraelio saugumo agentė. Tačiau dar labiau buvo priblokštas, kai jo akyse Galia sudegino senovinį pergamentą. Tada ji pasakė, esą kodas turi būti sunaikintas, jei dėl jo pralietas kraujas.

Lietuvos policija suko galvą, kas iššaudė grupę rusų su suklastotais, kaip vėliau paaiškėjo, dokumentais. Polas ir Galia tylėjo kaip užsisiuvę burnas.

Galia... Polas, lietuvis, Amerikoje turėjęs padorų darbą, grįžo į Europą ir įsimylėjo žydaitę, kilusią iš Latvijos. Dabar jis galvojo apie jos plaukus, išsidraikiusius ant pagalvės, apie siauras lūpas, aistringai atsiliepdavusias į jo bučinius, ir jautė kūnu plūstant šilumą.

Aistringa buvo meilė. Buvo ir pražuvo. Vieną dieną Vilniuje Galia paliko jį miegantį ir dingo. O sakė jį mylinti... Aišku, agentė turėjo savų reikalų, nors ir tvirtino, kad darbas neturi įtakos jos jausmams. Įdomu, ko jai prireikė dabar?

Skambutis. Polas brūkštelėjo per telefono ekraną atsakydamas.

– Labas, Galia. Kas atsitiko? – paklausė be užuolankų.

– Jei atidarysi vartus, papasakosiu, – žaismingai atsakė Galia.

Tai buvo labai netikėta. Ji čia? Prie vartų? Ko jai prireikė? Negi metė tarnybą ir grįžta pas jį, Polą? Vargu... Juk parašė, kad reikia pagalbos. Ir tik paskui – glėbio.

Polas spustelėjo vartų pultelio mygtuką ir išėjo į kiemą pasitikti viešnios.

Jis gyveno mediniame rąstiniame name – tipiško Alpių stiliaus – tik su tvirta tvora ir automatiniais vartais. Senasis savininkas amžinatilsi Antonas, kuris ir padovanojo Polui šią sodybą, buvo įrengęs daugybę saugumo priemonių. Jis labai saugojosi žudikų iš Rusijos. Neapsisaugojo...

Į kiemą tyliai įriedėjo hibridinis sidabrinis „Lexus RX 450h“ su prancūziškais numeriais.

Atsidarė durelės. Iš mašinos išsoko Galia, užsimaukšlinusi beisbolo kepuraitę, ir pakibo Polui ant kaklo. Džinsuotos kojos apsviję jam liemenį. Karštas bučinys nutvilkė lūpas.

– Tvarka tokia: seksas, maistas ir tik tada reikalai, – sušnibždėjo Galia ir krimstelėjo Polui į ausį.

Jis tikrai nebuvo prieš.

Tvirta ažuolinė lova vaitojo taip, kad Polas džiaugėsi, jog arti nėra kaimynų. Jo Galia grįžo! Tokia pat laukinė ir nepasotinama. Visomis prasmėmis. Keturi šimtai gramų jautienos išpjovos, iškeptos „mėlynai“, žaibiškai dingo Galios burnoje kartu su bordo. Polas kramtė pasimėgaudamas, akimis rydamas Galią. Dievaži, labai jos pasiilgo.

– Pasakok, – paprašė.

Galia riaugtelėjo ir nusišypsojo.

– Nepatikėsi. Vėl imamės kodo.

Polas kilstelėjo antakius. Tai bent naujiena!

– Ar dėl to sugrįžai? – paklausė.

– Man tai labai svarbu, – dviprasmiškai atsakė Galia.

– Svarbu? Kas? Kodas?

– Polai Vilemsenai, liaukis. Juk žinai, kad tave myliu. Ir supranti, kad atlieku pareigą savo šaliai. Tai gal be prioritetų? – Galia buvo nenusiteikusi juokauti.

– Gerai, gerai, pasakok, – nusileido Polas.

– Yra duomenų, kad egzistuoja ir antra Gaono kodo kopija, jo perduota mokiniam, vėliau išvykusiems į Pažadėtąją žemę. Ir dabar kažkas ieško tos kopijos, – ėmė pasakoti Galia.

Polas sukľuso.

– Iš kur tokios žinios? – paklausė jis.

– Girdėjai apie Marką Šagalą? – klausimu į klausimą atsakė mergina.

– Suprantama. Ir ką?

– Jo paveikslas „Baltasis nukryžiuavimas“ pavogtas iš Čikagos meno muziejaus.

– Ir kas?

– Tas, kad tai neįprastas Šagalo paveikslas. Mes manome, kad jis pavogtas ne dėl vertės, kuri neišmatuojama, o ieškant kodo. Gali būti, kad Gaono kodo. Tu žinai, apie ką kalba, todėl reikia tavo pagalbos, – pasakė Galia.

– Bet aš nesu ekspertas. Negi neturite tinkamesnių žmonių? – atrėmė Polas.

– Vyruti, pasuk smegeninę, – Galia pabaksnojo sau į kaklą. – Tu esi mūsų agentas. Tu neregistruotas jokiose duomenų bazėse, išskyrus Lietuvos policijos. Tu pažįsti Čikagą. Galbūt tau šaus į galvą, kas galėjo prikišti nagus prie paveikslo vagystės. Mes norime išsiaiškinti, kam parūpo tas kodas ir ko jie siekia. Patirties tu turi daugiau, nei reikia.

– Vėl tas nelemtas Gaono kodas... – Polas gurkštelėjo vyno. – Aš vos gyvas likau. Kodėl vėl turiu veltis į šį reikalą?

– Dėl to, kad nuo to priklauso daugybė dalykų. Suprask, jei kodas atsidurs blogų žmonių rankose, visas pasaulis gali nueiti velniop, – kantriai paaiškino Galia.

– Nesuprantu... Kaip paveikslas gali nurodyti, kur tas kodas? – nepasidavė Polas.

– Mes nežinome. Esmė ta, kad paveikslas nutapytas kaip ateities scenarijus. O tai padaryti galėjo padėti tik kodas, – reziūmavo mergina.